

POSTANOWIENIE

24 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 24 maja 2024 r. w Warszawie
zażalenia P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
na wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 30 stycznia 2023 r., VII AGa 1249/22,
w sprawie z powództwa J.K.
przeciwko P. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o ustalenie lub stwierdzenie nieważności uchwały,

odrzuca zażalenie.

(R.N.)

UZASADNIENIE

J. K. w pozwie wniesionym przeciwko P. sp. z o.o. w W. wniosła o ustalenie, że nie istnieje uchwała nr 07/05/2018 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników P. sp. z o.o. w W. z 4 maja 2018 r., w przedmiocie wyrażenia zgody na zbycie przez spółkę nieruchomości, ewentualnie o stwierdzenie nieważności przedmiotowej uchwały.

Wyrokiem z 7 czerwca 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo w całości oraz orzekł o zasadach ponoszenia kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny w Warszawie, na skutek apelacji powódki, wyrokiem z 30 stycznia 2023 r. uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie przed Sądem

Okręgowym w Warszawie od 9 grudnia 2021 r. i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd odwoławczy ustalił, że powódka była wpisana w KRS jako prezes zarządu pozwanej od momentu rejestracji spółki w 2002 r. do 12 lipca 2017 r. Postanowieniem Sądu Okręgowego w Gdańsku z 1 kwietnia 2019 r. wstrzymano skuteczność uchwały pozwanej nr [...] z 23 czerwca 2017 r. w przedmiocie jej odwołania z zarządu P. sp. z o.o. w G. Wobec powyższego postanowieniem z 20 sierpnia 2020 r. Sąd pierwszej instancji wyznaczył dla pozwanej spółki kuratora na podstawie art. 253 § 2 k.s.h. W dniu 21 grudnia 2021 r. dokonano ponownego wpisu powódki do KRS jako prezesa zarządu pozwanej.

Pozwana spółka nie kwestionowała co do zasady, że w niniejszej sprawie nie może być reprezentowana przez zarząd. W celu zapewnienia reprezentacji przez pełnomocnika powołanego uchwałą wspólników w miejsce powołanego przez Sąd kuratora, w dniu 27 października 2021 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników, na którym podjęta została uchwała nr [...]1 w przedmiocie powołania adw. M. Ś. na pełnomocnika spółki, o którym mowa w art. 253 k.s.h., w celu reprezentowania Spółki w niniejszej sprawie. Adw. M. Ś., z powołaniem na powyższą uchwałę, zgłosił swój udział w sprawie w dniu 4 listopada 2021 r. jednocześnie wskazując, iż w związku z jej podjęciem odpadła podstawa ustanowienia kuratora sądowego do reprezentacji pozwanej spółki w niniejszym postępowaniu. W związku z powyższym Sąd pierwszej instancji postanowieniem z 9 grudnia 2021 r. zwolnił kuratora Spółki od udziału w sprawie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego pełnomocnik adw. M. Ś. nie był należycie umocowany do reprezentowania pozwanej spółki. Powyższe wynika z tego, że uchwałę Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników nr [...]1 z 27 października 2021 r., na mocy której został on ustanowiony pełnomocnikiem spółki w niniejszej sprawie, należy uznać za nieistniejącą. Z protokołu NZW P. z siedzibą w W. z 27 października 2021 r. oraz załączonej do niego listy obecności, wynika, że uczestniczyli w nim J. K., reprezentująca 10 udziałów, M. K. i W. K., reprezentujący po 1927 udziałów, natomiast nieobecny był D. K., reprezentujący 10 udziałów.

Zaprotokołowano, że za powzięciem uchwały oddano 3864 głosy, stanowiące 99.75% kapitału, przeciw głosowało 10 głosów. Na Zgromadzenie nie została zaproszona P. W. (dalej także jako: "P.W."), która jest większościovym udziałowcem. Okoliczność ta wynikała z tego, że wspólnicy M. K. i W. K. powoływali się na nabycie udziałów należących do P.W. W ocenie Sądu Apelacyjnego zbycie tych udziałów zostało jednak skutecznie zakwestionowane.

Z umowy sprzedaży udziałów z 17 października 2018 r. wynika, że została ona zawarta pomiędzy P. W. w G. w likwidacji, jako sprzedającym, a M. K. i W. K. jako kupującymi. Uczelnia była w tej czynności reprezentowana przez założyciela, tj. P. sp. z o.o., w imieniu której działała wiceprezes zarządu M. K. W ocenie Sądu Apelacyjnego, biorąc pod uwagę treść czynności prawnej obejmującej sprzedaż udziałów, stanowiących ponad 99% kapitału zakładowego pozwanej spółki, z uwagi na możliwość naruszenia interesów P.W. należy zakwestionować przedmiotową czynność w oparciu o zastosowany w drodze analogii art. 108 k.c. Zgodę na sprzedaż udziałów P.W. na rzecz M. K. i W. K. w imieniu P.W. wyraziła na NZW z 4 maja 2018 r. albo M. K. albo W. K. (jak dotychczas w sprawie w tym zakresie nie poczyniono jednoznacznych ustaleń) czyli jedna z tych osób, która miała nabyć następnie udiały należące do P.W. W odniesieniu do obu tych osób należy zatem oceniać spełnienie przynajmniej jednej z przesłanek wskazanych w art. 108 k.c., uzasadniających dokonanie czynności „z samym sobą”.

Następnie, z powołaniem na zaskarżoną uchwałę, dokonano zbycia przedmiotowej nieruchomości na podstawie umowy zawartej w dniu 11 marca 2020 r., w której jako kupujący z jednej strony występują M. K. i W. K. natomiast jako sprzedający W. K. jako pełnomocnik spółki, powołany na mocy uchwały nr 08/05/2018 podjętej przez NZW 4 maja 2018 r.

Analizowane zbycie udziałów wpisuje się w ciąg zdarzeń prowadzących do nabycia przez M. K. i W. K. własności nieruchomości, będącej głównym składnikiem majątku pozwanej Spółki, a wniesionej przez P.W. W zdarzeniach tych wszystkie czynności były podejmowane przez M. K. i W. K. w sytuacji gdy umowie pozwanej spółki nie ma postanowień dopuszczających dokonywanie tego

rodzaju czynności prawnych, które są kwalifikowane, jako dokonywane „z samym sobą”.

Sąd Apelacyjny wskazał, że brak jest podstaw do uznania, że P.W. potwierdziła zawarcie w jej imieniu analizowanej umowy zbycia udziałów na rzecz M. K. i W. K. (art. 103 § 1 k.c.).

Zakwestionowanie umowy zbycia udziałów prowadzi zatem do wniosku, że na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników, jakie odbyło się 27 października 2021 r., na którym powzięto uchwałę o powołaniu adw. M. Ś. na pełnomocnika pozwanej Spółki w niniejszym postępowaniu, nie został spełniony wymóg kworum. Zgodnie bowiem z § 21 pkt 1 umowy spółki zgromadzenie wspólników jest ważne, jeżeli jest na nim reprezentowane co najmniej 75% wszystkich udziałów. Powyższe stanowi regułę odmienną od wynikającej z art. 241 k.s.h., zgodnie z którym, jeżeli przepisy niniejszego działu lub umowa spółki nie stanowią inaczej, zgromadzenie wspólników jest ważne bez względu na liczbę reprezentowanych na nim udziałów. Na NZW 27 października 2021 r. nie był natomiast obecny wspólnik P.W., któremu łącznie przysługiwały 3854 udziały, tj. 99,48% wszystkich udziałów. W ocenie Sądu Apelacyjnego brak ten spowodował, że nie można mówić o skutecznym powzięciu uchwały nr [...]1 w przedmiocie powołania adw. M. Ś. na pełnomocnika pozwanej spółki w niniejszym postępowaniu. W razie braku kworum niezbędnego do podjęcia uchwały, zgromadzenie wspólników nie jest bowiem zdolne do dokonania takiej czynności korporacyjnej, a stanowisko wyrażone z pogwałceniem niezbędnego kworum, nawet wynikającego z umowy spółki, stanowi jedynie pozór uchwały, a więc tzw. uchwałę nieistniejącą (non existens).

Mając powyższe na względzie, Sąd drugiej instancji uznał, że pełnomocnik pozwanej spółki adw. M. Ś. nie był w niniejszej sprawie należycie umocowany, co uzasadniało konkluzję, że doszło do nieważności postępowania obejmującej okres od zwolnienia kuratora.

Zażalenie na powyższy wyrok wniosła pozwana zarzucając naruszenie art. 386 § 2 k.p.c. przez jego bezpodstawne zastosowanie i uznanie, że w niniejszej sprawie zachodzi nieważność postępowania skutkująca koniecznością wydania

wyroku kasatoryjnego. W imieniu pozwanej działał pełnomocnik adw. M. Ś., który powołał się na złożone do akt pełnomocnictwo.

W aktach sprawy (k. 579) ujawniono pełnomocnictwo datowane na dzień 28 października 2021 r. udzielone ww. pełnomocnikowi przez W. K. i M. K. działających jako członkowie zarządu pozwanej P. W. sp. z o.o. z siedzibą w W. Kurator pozwanej został zwolniony dopiero postanowieniem Sądu pierwszej instancji z 9 grudnia 2021 r.

W związku z zarządzeniem Sądu Najwyższego z 30 listopada 2023 r., Sąd Apelacyjny w Warszawie 12 stycznia 2024 r. zobowiązał adw. M. Ś. do złożenia pełnomocnictwa zawierającego umocowanie do wniesienia przedmiotowego zażalenia w terminie 7 dni pod rygorem jego odrzucenia.

W odpowiedzi na wezwanie Sądu – w wyznaczonym terminie – adw. M. Ś. oświadczył, że nie ma obowiązku składania dodatkowego pełnomocnictwa, a jego umocowanie do działania w niniejszej sprawie wynika wprost i jednoznacznie z ww. uchwały nr [...]1 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników pozwanej spółki z 27 października 2021 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wobec treści przywołanego zarządzenia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 12 stycznia 2024 r. w pierwszej kolejności należy ocenić, czy wezwany pełnomocnik wykazał, że był prawidłowo umocowany do wniesienia w imieniu pozwanej przedmiotowego zażalenia.

Powołana przez adw. M. Ś. ww. uchwała NZW nr [...]1, na mocy której został on ustanowiony pełnomocnikiem spółki została przez Sąd Apelacyjny uznana za nieistniejącą.

Ocenę tą należy w pełni podzielić. Mając na względzie treść § 21 pkt 1 umowy spółki według którego zgromadzenie wspólników jest ważne, jeżeli jest na nim reprezentowane co najmniej 75% wszystkich udziałów oraz okoliczność, że w sprawie nie wykazano, że doszło do skutecznego zbycia udziałów w pozwanej spółce należących do P.W. na rzecz M. K. i W. K., trafnie przyjął Sąd drugiej

instancji, że na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników, jakie odbyło się 27 października 2021 r., nie został spełniony wymóg kworum.

Spółka kapitałowa, podobnie jak każda osoba prawna, dokonuje czynności prawnych poprzez swoje organy. Co do zasady uchybienie przepisom regulującym procedurę podejmowania uchwały sprawia, że dotknięta jest ona wadami i może zostać wyeliminowana z obrotu w wyniku postępowania, uregulowanego w odniesieniu do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością w art. 249 i 252 k.s.h. W przypadku gdy dojdzie do naruszenia podstawowych unormowań dotyczących procedowania nad uchwałą, uprawniona jest teza, że do jej podjęcia w ogóle nie doszło. Nie sposób bowiem wówczas utrzymywać, że akt ten stanowi uchwałę podjętą przez organ spółki i zgromadzenie wyraziło swoje stanowisko. W takich wypadkach mamy do czynienia jedynie z pozorem czynności prawnej (zob. wyrok SN z 4 stycznia 2008 r., III CSK 238/07).

Nieistnienie uchwały sąd stwierdza z urzędu, bez konieczności zgłaszania w tej mierze jakichkolwiek wniosków przez stronę, aczkolwiek dopuszczalne jest również wytoczenie powództwa o ustalenie nieistnienia uchwały walnego zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

W rozpatrywanej sytuacji w istocie nie doszło do podjęcia uchwały ustanawiającej pełnomocnika a tym samym nie może ona wywołać zamierzonych skutków prawnych. Adwokat M. Ś. – działający jako pełnomocnik pozwanej spółki – nie wykazał zatem, że był umocowany do złożenia w jej imieniu przedmiotowego zażalenia.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁶ § 2 w związku z art. 398⁶ § 3 i z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(a.z.)

(r.g.)

